

Η "ΛΟΥΪΖΑ" ΚΑΙ Ο ΣΑΡΠΑΝΤΙΕ

Στό περασμένο φύλλο της «Μουσικής Κινησως» μιλήσαμε για τὸ πενήτα χρόνια της «Λουίζας» πού γιορτάστηκαν στὸ Παρίσι σὲ μιὰ πανηγυρική παράσταση τοῦ περιφήμου αὐτοῦ ἔργου πού πλούτισε τὴ γαλλικὴ δραματικὴ μουσικὴ μὲ ἕνα ἐπι πλείον ἀριστοῦργημα. Στὴν παράσταση αὐτὴ ὅμως ἡ Γαλλία μὲ ἐπι κεφαλῆς τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας γιορτάσθηκαν καὶ τὰ 90 χρόνια τοῦ Σαρπαντιέ καὶ ἡ αἰώνια νεότης του.

Κατάλληλι καὶ θαυμασιμὸ ἔκαμε τὸ κοινὸ πού γέμισε ἀσφουκτικὰ τὴ σάλα τοῦ «Ἄπερά κομικ», ὅταν στὴ σκηνὴ τῆς «Στέφως τῆς Μούσας», μιὰ ἀπὸ τίς πῶ ἐντυπωσιακῆς σκηνῆς τῆς Λουίζας, ὁ πάντα νιὸς αὐτοῦ ἐννενηκοντοῦτης ἀνέβηκε στὴν ἔδρα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας καὶ διηρῆνε αὐτὴν τὴ σελίδα μὲ ἐξαιρετικὸ νεανικὸ σφρίγος καὶ κέφι!

Δὲ μιλήσαμε ὅμως ἀρκετὰ γιὰ τὴ νεανικὴ ἡλικία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μουσουργοῦ, καὶ τὸ ἔργο του πού προηγήθηκε τῆς Λουίζας οὔτε γιὰ ὅτι ἔγραψε, ὕστερα τοῦ 1900 πού πρωτοπαίζθηκε ἡ «Λουίζα» καὶ παρασημοφορήθηκε ὁ Σαρπαντιέ μὲ τὴ Λεγεὼνα τῆς τιμῆς γιὰ νὰ προαχθῆ τὸ πρῶτ ἡτῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ ἀριστουργηματοῦ του, στὸ βαθμὸ τοῦ Ἀναγέρου Ταξιδίου πού τὸ ἐπέδωξε ἰδιοχείρας ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ ὁ φιλοτεχνῆσας τὰ σκηνικά τῆς πανηγυρικῆς αὐτῆς «ρεπριζ» μεγάλου ζωγράφου «Οὐτρίλιο» ἐλάμβανε τὰ δισήματα τοῦ Ἀξίωματικῶ (χρυσὸ σταυροῦ) τῆς Λεγεὼν τῆς τιμῆς!

Ὁ Σαρπαντιέ λοιπὸν γεννήθηκε τὸ 1860 τῆν ἐπαρχικῇ πόλει τῆς Γαλλίας «Τουρκουέν» καὶ ἐκεῖ πῆρε πρῶτα μαθήματα, γιὰ νὰ ἀπὸ ἀργότερα μὲ ὑποτροφία τοῦ δήμου τῆς πόλεως αὐτῆς, στὸ Παρίσι καὶ ἔγγραφε στὴν τάξι τοῦ Μασσενὸ στὸ Κονσερβατοῦρ, στὴν περίφημη αὐτῇ τάξι τοῦ μεγάλου αὐτοῦ καλλιτέχνη πού ὅσοι εἶχαν τιμὴ νὰ παρακολουθήσουν τὰ θαυμάσια μαθήματα πού δὲν εἶχαν τίποτε τὸ «δοσκαλικὸ» ἀλλὰ ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἀπόλαυσις, δὲ θὰ ἔχασουν ποτέ! Ἀλλὰ γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ Μαιτρ πρέπει ν' ἀσχοληθοῦμε σὲ εἰδικὸ σημείωμα.

Ὁ Σαρπαντιέ λοιπὸν πολὺ γρήγορα διεκρίθηκε μέσα στοὺς μαθητὰς τῆς τὰξως Μασσενὸ, καὶ ἦταν ὁ ἀγαπητότερος μαθητῆς του, γιὰτὶ γρήγορα ὁ συνθέτης τῆς Μανὸν ἀνεγρήθη τὰ προόντα καὶ τίς ὑποσχέσεις μὸς ἔδειξε μιὰ λαμπρὰ σταδιοδρομία ὁ μαθητῆς πού τοῦ ἔφερε ἀπὸ τὴν μικρὴ ἐπαρχικὴ πόλι τῆς Γαλλίας.

Πρόγματι, ὕστερα ἀπὸ ἕνα χρόνον φοιτήσας, ὁ Σαρπαντιέ, ἐλάμβανε μέρος στὸ διαγωνισμὸ γιὰ τὸ μεγάλο βραβεῖο Ρώμης καὶ τὸ ἐκέρδιε μὲ ὅλες τίς ἀντιδράσεις τῶν συντηρητικῶν μελῶν τοῦ γαλλικοῦ ἴνστιτούτου τῶν καλλιῶν τεχνῶν. Τρελλὰ ἀπὸ χαρὰ ὁ νέος καλλιτέχνης, ὁ ἀληθινὸς μοτέτ τῆς Μονμάρτρη, ὄσθηε τὸ Παρίσι γιὰ τὴ «Villa Médicis» τῆς Ρώμης, μὲ ὑποτροφία γιὰ τρία χρόνια τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ μὲ τὴν ὑποχρέωσι γιὰ τοὺς τριῶν χρόνων τὸ ἀποστείλουν κατὰ τὸ διστήμα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τους ἢ τρία σημαντικὰ ἔργα δικαιολογούνη τὴν ἀπόκριση τοῦ μεγάλου βραβεῖου Ρώμης.

Ὁ Σαρπαντιέ ὡς πρῶτο ἔργο ἀπέστειλε τίς Ἱταλικῆς ἐντυπώσεις του ἐνῶ συμφωνικὸ ἔργο στὸ ὅποιο περιγράφει μὲ ἥχους τίς πρῶτες ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν αἰώνια πόλι καὶ γενικὰ ἀπὸ τὰ ταξείδια του στὴν Ἱταλία.

Ἡ ἔκτεlesi τοῦ ἀραιοῦ αὐτοῦ γραφικοῦ ἔργου ἐπρόξενε ζωηρὰ ἐντύπωσι στὸ ἴνστιτούτο πού παιζήθηκε γιὰ πρῶτὴ φορὰ ἀλλὰ καὶ ἀρκετῆς ἀντιδράσεις ἀπὸ πολλὰ μέλη εἰς ἄκρον συντηρητικὰ.

Εἶχα τὴν τὸχη νὰ ἀκούσω τὴν πρῶτὴ ἐκτέlesi τῶν Ἱταλικῶν ἐντυπώσεων ὅταν πρωτοπαίζθηκαν στὰ «Κονσέρ Κολόν» μὲ τὴν διεύθυνσι τοῦ Ἐντουάρ Κολόν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱδρυτοῦ καὶ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας τῆς περιφήμου ὀρχήστρας πού καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ διαδοχοῦ του Γαβριὴ Πιερνέ, ἐξασκοῦνθαι νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς.

Θρίαμβο ἐσημείωσε ἡ ἐκτέlesi τῶν Ἱταλικῶν ἐντυπώσεων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Σαρπαντιέ ἦταν ἀπὸ τὰ ὀνόματα ἄλλης τῆς νεολογίας τοῦ Παρισιοῦ καὶ ὁ ὅλο τὸ μουσικὸ κόσμο τῆς Μονμάρτρη.

Θυμοῖμαι πὸς ὕστερα ἀπὸ τὸ θρίαμβο αὐτὸ πολλοὶ ἀπὸ ἡμῶς τοὺς τότε νέους σπουδαστὰς ἀνεβήκαμε στὴν Μονμάρτρη γιὰ νὰ δοῦμε καὶ συγκαρῶμε τὸν θρίαμβουτῆν τῆς ἡμέρας. Δὲν τὸ κατορθώσαμε ὅμως γιὰτὶ ὁ Σαρπαντιέ δὲν ἦταν μόνον μετριοφρων καὶ ντροπαλὸς ἀλλὰ καὶ σωτὸς μοτέτ, ἕνα ἄγριμ πού περιτοχιζέτο ἀπὸ ὠρμητὸν στενοῦ φίλου, γιὰ τοὺς ὀποίους ἔμειε ὁ νέος τῆς ἐποχῆς, μὲ τίς ρεντυνγκόντες μας καὶ τὰ φηλὰ μας καπέλα, ἀπορατήρια γιὰ τοὺς εὐπρόσως σπουδαστὰς, εἰσάει τὴ «μυροφουρτσια» ὁ «σόνιπ»!

Ἀργότερα ὅταν μερικοὶ ἀπὸ ἡμῶς γνωρίσαμε καλλίτερα τὸ Μονμάρτρη, τὸ τότε Μονμάρτρη, πού ἄλλαιε τῶρα ἐντελὰς φυσιογνωμία, καὶ συχνάκις καὶ σὲ μερικὰ πρωτόγωνα κωμωπῶν ἀπὸ «Λαπέν Ἀζίλ» ἐγνωρίσαμε τυχαίως τὸν συμπαιθῆστο αὐτὸ καλλιτέχνη, πού προσηνέσματο, καὶ ἀφελῶστατο αὐτὸ ἄνθρωπο, πού στὰ ἐννενητα χρόνια του φαίνεται, πὸς διατηρεῖ ἀκόμα ὄχι μόνον τὸ ἀφελῆ χαρακτήρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑξωτερικὴν τὸν μουσικὴν ἐμφάνισιν.

Τίς Ἱταλικῆς Ἐντυπώσεις τοῦ Σαρπαντιέ, πού ἐγνωρίσαμε ὁ Ἀθηναῖο ἀπὸ τὸν Μαρκοῦ καὶ ἀπὸ τὸν Μητρόπολο στὶς συμφωνικῆς συναυλιῆς, διεβίχη ἕνα ἀκόμα σημαντικότερο ἔργο, τὸ νέου συνθέτη! Ἡ Ζωὴ τοῦ ποιητῆ πού παιζήθηκε στὶς περιφήμες συναυλιῆς τῆς Ὀπερας τοῦ Παρισιοῦ, «Ἡ Ζωὴ τοῦ Ποιητῆ» Εἶνε ἕνα εἶδος ὀρατορίου πού περιγράφει ἀκριβῶς τὴ Ζωὴ ἐνὸς ποιητῆ καὶ γενικὰ ἐνὸς καλλιτέχνη: τίς ἐπιβίβες του, τοὺς καιροῦς του, τοὺς ἔρωτες του, τὴ φιλοδοξία του. Αὐτὸ τὸ ἔργο πού ἀπέτελει ἕνα σὺ νὰ λάμε πρόλογο τῆς «Λουίζας» ἐστερῶσαι τὴ φημὴ τοῦ Σαρπαντιέ, πού ἀοκλήρωσε ὁ θρίαμβος τῆς Λουίζας πού ὀδῆκε τρία χρόνια ἀργότερα. Τῆ Λουίζα διεβίχηκε, ἕνα ἄλλο σημαντικό ἔργο, μιὰ συνέχεια τῆς Λουίζας πού φέρει ὡς τίτλο τὸ ὄνομα τοῦ ἥρωος τῆς Λουίζας: «Ζυλιέ». Τὸ ὄκνομα μιὰ φορὰ ὅταν πρωτοπαίζθηκε τὸ «Ἄπερά κομικ». Ἀλλὰ ὅχι καὶ περιέχει μέρη θαυμάσια, καὶ ἐσημείωσε τῆν πρῶτὴν του παράστασι μεγάλῃ ἐπιτυχία καὶ δὲν κατῶρθωσε νὰ ἐπιβληθῆ τὸ πολὺ κοινὸ, δὲν ἐπίσσει, γιὰ νὰ μεταχριστοῦμε τὸ ἄργκ τοῦ θεάτρο!

Ἐταὶ ὁ Σαρπαντιέ παραμένει κυρίως ὁ συνθέτης, ὁ μεγάλος μουσικὸς τῆς Λουίζας. Μ' ὅλα τὰ ἐννενητα χρόνια ἄναιβεινι κάθε μέρα μὲ νεανικὴ ἐλιγυλία τὸ 100 σκαλιὰ τοῦ πῆμτος πατώματος ἐνὸς πάλου ὀπιπτοῦ τῆς Μονμάρτρη πού δὲ θέλωρε ποτέ νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐκεῖ πού ἐγεννήθηκε ἡ φημισμένη ὀπερα του, καὶ λίγα μέτρα μακρότερα ἀπὸ τὸ ὅπιτι τῆς ἀληθινῆς Λουίζας, μὲς νόστιμης ραφτορίας, πού ὡς φαίνεται τοῦ ἐννενησε καὶ τῆ μουσικῆ, ἀλλὰ καὶ τρυφεροὸ στήμα.

Ὁ Σαρπαντιέ ἀσכולέται πάντοτε μὲ τὸ ἔργο τῆς «Μιμὴ Πενσόν» τοῦ ὀποῖου ὑπῆρξε ἱδρυτῆς καὶ τὸ ὅποιο παρεῖχ ὑποστήριξι στὰ νεορὰ κοριττῆ, καὶ ἀναπτύσσει κάθε ρομὴ του σὲ ἐπαγγελματία ἀλλὰ καὶ σὲ τέχνης, τὴν καλλιτέχνια, τὴ μουσικῆ.

Ἡ ζωτικότης τοῦ δοξασιῶνου αὐτοῦ γῆρου καλλιτέχνη εἶνε καταπληκτικῆ, καὶ δὲ φαίνεται καθόλου περιέργο σὲ δέκα χρόνια, νὰ γιορτάσῃ τὴν ἑκατονταετηρίδα του!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΟΥΔΑΣ

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»